

dr hab. inż. Zbigniew Latała, prof. PK

Kraków 25.08 2023

Politechnika Krakowska
Wydział Mechaniczny
Laboratorium Inżynierii Wzornictwa Przemysłowego
Al. Jana Pawła II 37
31-864 Kraków
E-mail: zbigniew.latala@pk.edu.pl

RECENZJA

Recenzja pracy doktorskiej mgr Marcina Dudka z Uniwersytetu Rzeszowskiego pt. ***„Odpowiedzialne projektowanie w relacji do dewastacji środowiska naturalnego na przykładzie autorskiej kampanii społecznej”***.

Praca doktorska przygotowana pod opieką promotora, dr hab. Wiesława Grzegorzcyka, prof. UR. Recenzja sporządzona została na zlecenie Prorektora ds. Kolegium Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego prof. dr hab. Pawła Grata (pismo BKNH-5200/5-Sz P/2023 z dnia 28.06.2023 roku).

Podstawa wykonania recenzji

- Dokument pt. CV – biografia, osiągnięcia
- Opinia promotora, dr hab. Wiesława Grzegorzcyka, prof. UR
- Rozprawa doktorska o wyżej wymienionym tytule o objętości 99 stron
- Wydruki 8 plakatów autorskich, poświęconych różnym aspektom degradacji środowiska.

INFORMACJE O AUTORZE

Pan mgr Marcin Dudek urodzony w 1986 roku w Rzeszowie, jest absolwentem Wydziału Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego (2010). Wcześniej ukończył Ogólnokształcącą Szkołę Sztuk Pięknych w Rzeszowie ze specjalizacją reklama wizualna (2005). Jak pisze w swojej dysertacji, w rozdziale „Moje początki”: „zainteresowanie plastyką i sztuką tkwiło we mnie od dzieciństwa, a tematy

ekologiczne były mi zawsze bliskie, wywierały duży wpływ i kształtowały moją osobowość już od najmłodszych lat”.

Świadczy to o bardzo wcześnie sprecyzowanych zainteresowaniach sztuką oraz ekologią doktoranta i jak można domniemywać przyczyniło się w jakiejś mierze, do wyboru takiego, a nie innego tematu pracy doktorskiej.

Zainteresowania artystyczne Marcina Dutka obejmują : projektowanie graficzne, artystyczną grafikę cyfrową, fotografię. Zajmuje się też tworzeniem reklam oraz infografik. W opinii promotora jest również cenionym specjalistom w zakresie druku cyfrowego, co w przypadku tej pracy miało istotne znaczenie.

Jest autorem 3 wystaw indywidualnych w latach (2008, 2008,2022) oraz współautorem 56 wystaw zbiorowych, zrealizowanych w latach 2008-2022. Należy zatem uznać, że dorobek wystawienniczy doktoranta jest znaczący, szczególnie jeżeli chodzi o wystawy grupowe.

Mgr Marcin Dudek jest obecnie zatrudniony na stanowisku asystenta w Pracowni Grafiki Projektowej II i Pracowni Druku Cyfrowego, gdzie prowadzi zajęcia ze studentami oraz słuchaczami studiów podyplomowych.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Opiniowana praca doktorska bardzo dobrze wpisuje się w najbardziej aktualne trendy projektowania graficznego, w których ogromną wagę przywiązuje się do ekologii, a co za tym idzie również do projektowania zrównoważonego (sustainable design). Problem ten dotyczy zresztą całego szeroko rozumianego designu.

Pan mgr Dudek w swojej rozprawie skupił swoją uwagę na stworzeniu kampanii społecznej, mającej zwrócić uwagę na postępującą w coraz szybszym tempie dewastację naszego środowiska naturalnego. Uważam to za bardzo trafny wybór, ponieważ z jednej strony wychodzi naprzeciw naprawdę istotnym i ważnym z punktu widzenia społecznego potrzebom, a z drugiej pokazuje jak obecnie można proekologicznie wykorzystać media cyfrowe w projektowaniu graficznym i drukowaniu.

Cała praca doktorska składa się z opracowania teoretycznego, będącego de facto dysertacją, gdzie autor na 99 stronach opisuje swoje inspiracje, poszczególne etapy realizacji projektu, etc. oraz 8 plakatów, wydrukowanych w formacie B1, na papierze pochodzącym z recydingu, będących nośnikiem (medium) jego autorskiej i ekologicznej kampanii społecznej.

Jeżeli chodzi o dysertację, składa się ona z 19 rozdziałów, bibliografii oraz spisu rycin. Nie będę szczegółowo omawiał poszczególnych rozdziałów, zwrócę jedynie uwagę na pewne wybrane aspekty. W rozdziale trzecim „Plakaty ekologiczne”

autor przytacza kilka przykładowych plakatów z tego nurtu, robiąc to zresztą dość powierzchownie, mimo że mamy tutaj prawdziwe bogactwo projektów. Osobiście bardzo lubię zamieszczony w pracy na str. 16 minimalistyczny plakat Romana Kalarusa „Ratujmy środowisko”, choć jego pełna wymowa z racji braku koloru czerwonego została nieco zredukowana, jak chodzi o Polskę, ale paradoksalnie może zyskała w kontekście międzynarodowym. Zabrakło mi w tej części również krótkiego przeglądu najważniejszych międzynarodowych imprez związanych z konkursami i prezentacjami plakatu ekologicznego.

W kolejnych rozdziałach autor dokonuje swoistego rodzaju studium i analizy tematu, koncentrując się na zagadnieniach związanych z projektowaniem zaangażowanym, odpowiedzialnym, prospołecznym, aby później w sposób bardzo przekonujący opisać swoje refleksje i przemyślenia z tym związane, przeciwstawiając je najczęściej projektowaniu komercyjnemu. Przytoczone cytaty stanowią kwintesencję tak bardzo dziś pożądanego projektowania zaangażowanego. Można było się pokusić w tym rozdziale na przedstawienie jakiejś przykładowej kampanii społecznej, uwzględniającej te wszystkie wymienione wcześniej elementy, a nie jedynie ograniczyć się do kontrowersyjnej kampanii Firmy United Colors of Benetton.

Jak sądzę te wszystkie analizy i przytoczone rozważania stanowiły fundament do rozwinięcia dalszego procesu projektowego. Sformułowane przez mgr Dutka założenia projektowe uważam za bardzo trafne, co potwierdzają kolejne decyzje projektowe, będące wynikiem wcześniejszych analiz i studiów oraz osobistych doświadczeń. Ten trudny, obarczony wieloaspektowymi ograniczeniami proces, szczególnie w kontekście ekologii i przyjęcia minimalistycznego podejścia, stanowił nie lada wyzwanie dla autora. Sądzę, że najważniejszą częścią pracy jest przedstawiony i starannie opisany proces projektowy. Poszczególne etapy w sposób bardzo przekonujący uzasadniają kolejne kroki, biorąc pod uwagę możliwości i narzucone w założeniach samoograniczenia. Już sam fakt zrezygnowania z całego bogactwa środków formalnych, jakie oferują współczesne media cyfrowe oraz przyjęcie grafiki wektorowej jako głównego środka wyrazu, powodowało dodatkowe implikacje z którymi autor sobie świetnie poradził, konsekwentnie realizując przyjęte założenia projektowe. Zaproponowane główne hasło kampanii „tak naturalnie”, dzięki pozytywnemu i swobodnemu wydźwiękowi znakomicie pasuje do tematu i ma wyjątkowo pozytywne przesłanie. Podobnie zresztą jak pozostałe slogany użyte w warstwie tekstowej poszczególnych plakatów.

Szalenie ważny jest też rozdział „Ekologiczne pismo”, gdzie autor szczegółowo wyjaśnia czym kierował się przy wyborze czcionek komputerowych i jakie korzyści płyną z ich przemyślanego w aspekcie ekologicznym doboru. Pewna dokonana modyfikacja czcionki (fontu), polegająca na opracowaniu specjalnego deseni

zawierającego puste przestrzenie linearne pozwoliła na zaoszczędzenie atramentu w procesie drukowania. Dzięki wykorzystaniu aplikacji Colab firmy Google, autor mógł precyzyjnie wyliczyć procentową powierzchnię zadruku poszczególnych plakatów, która okazała się niezwykle mała, a co za tym idzie bardzo proekologiczna. W tym całym procesie kolejnym ważnym czynnikiem okazał się odpowiedni wybór papieru do druku plakatów. Doktorant po przeprowadzeniu analiz i testów, ostatecznie jako nośnik wybrał papier kraftowy, który oprócz wielu innych zalet, może być, dzięki recydingowi ośmiokrotnie wykorzystany. Dobrze byłoby podać w bibliografii źródło tej informacji.

W efekcie tych wszystkich poszukiwań artystycznych i zabiegów technicznych mgr Dudek zaprojektował i wydrukował osiem spójnych w przekazie plakatów minimalistycznych, które stanowiąc pewną całość mogą z powodzeniem być wykorzystane w proekologicznej kampanii społecznej. Świetne wycucie użytych środków, daje efekt w postaci dzieła o dużych walorach graficznych, co mogłem stwierdzić dzięki temu, że zapoznałem się z wydrukowanymi plakatami, a nie tylko reprodukcjami zamieszczonymi w dysertacji, które nawiasem mówiąc nie oddają całego piękna projektów.

W części teoretycznej pracy zabrakło mi jedynie czegoś w rodzaju ankiety, sondażu, co pozwoliło by wskazać docelową grupę odbiorców (target) tej kampanii i określić czy ta forma przekazu trafia i przemawia do wszystkich. Taka konfrontacja, chociażby tylko ze środowiskiem studenckim, do którego autor akurat ma dostęp, byłaby cenna. Dla mnie osobiście ta forma przekazu jest atrakcyjna i co najważniejsza przekonywująca, ale można byłoby pomyśleć jeszcze o uatrakcyjnieniu przekazu tworząc jakąś formę animacji z wykorzystaniem zaprojektowanych plakatów. Znając tempo i niecierpliwość, zwłaszcza młodych ludzi, ten rodzaj przekazu mógłby okazać się dla tej grupy jeszcze bardziej przemawiający.

PODSUMOWANIE I KONKLUZJA

Mgr Marcin Dudek jest z całą pewnością artystą o dużym potencjale twórczym, z wyobraźnią, która dobrze wpisuje się w plakatową dialektykę. Opracowana przez niego autorska kampania społeczna na rzecz ochrony środowiska naturalnego, jest niezwykle potrzebna i powinna być jak najszybciej wykorzystana i zaprezentowana w przestrzeni publicznej.

Biorąc pod uwagę cały dorobek artystyczny i dydaktyczny oraz przedstawioną pracę doktorską, zatytułowaną: „Odpowiedzialne projektowanie w relacji do dewastacji środowiska naturalnego na przykładzie autorskiej kampanii

społecznej” stwierdzam, że przedstawiona do oceny praca mgr Marcina Dudka, spełnia wymagania Ustawy przewidziane dla rozpraw doktorskich i wnioskuję o nadanie stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Zbigniew Łatała